

**Kutilan kanavan toteuttamismuoto / investoinnin rahoitus / kuntien välinen sopimus /
talousarviomuutokset / toteuttamissopimus (19.6.2023 Kh)**

Kh 19.06.2023 § 128
108/13.01/2023

**Kutilan kanavan toteuttamismuoto / investoinnin rahoitus / kuntien välinen sopimus /
talousarviomuutokset**

28/00.02.01/2021

Kh 08.02.2021 § 27

Valmistelija: Kari Kuuramaa, kunnanjohtaja
p. 040 141 7758
kari.kuuramaa@taipalsaari.fi

Taustaa

Taipalsaaren kunnanvaltuusto päätti 7.10.2020 (39 §) Kutilan kanavayhtiön perustamisesta ja kanavainvestoinnin rahoittamisesta. Valtuusto päätti tuolloin osakeyhtiön perustamisesta kanavainvestoinnin toteuttamiseksi. Tällöin päätettiin varata 225 000 euron investointimääräraha vuoden 2020 talousarvioon yhtiön osakepääomaa varten. Lisäksi kunnanvaltuusto päätti varata 2 250 000 euron suuruisen investointimäärärahan vuosille 2022-2023 Kutilan kanavan rakentamisen rahoittamiseksi.

Kunnanvaltuuston päätökseen pohjautuen kunnanhallitus päätti 12.10.2020 (190 §) Kutilan kanava Oy:n perustamisesta. Tätä päätöstä ei toimeenpantu puuttuvien lisäselvitysten takia, joiden pyytämistä sovittiin yhdessä Lappeenrannan kaupungin edustajien kanssa.

Kunnanvaltuusto päätti 21.12.2020 (69 §) talousarvion vahvistamisen yhteydessä osakepääomaan tarkoitetun investointimäärärahan siirtämisestä vuodelle 2021.

Jatkoselvitykset

Taipalsaari ja Lappeenranta ovat yhdessä teettäneet asian valmistelun edellyttämää jatkoselvittelyä. Oy Tuokko Ltd:ltä on hankittu selvitystä kaavaillun yhtiön arvonlisäverovelvollisuudesta ja Lakimaa Oy:ltä tarkastelua kaavaillun yhtiön rahoittamisen lainmukaisuudesta valtiontukisäännösten näkökulmasta.

Jatkoselvittely on koskenut näkökohtia, joita ei aiemmassa valmistelussa ollut huomioitu ja selvitelty.

Jatkoselvitysten myötä on käynyt selväksi, että aiemmin valmistelussa ollut osakeyhtiömuoto kanavan toteuttamisen hallinnollisena muotona ei ole tarkoituksenmukainen seuraavista syistä:

Kanavahankkeen kustannusten on arvioitu olevan noin 15,5 milj. euroa alv 0%. Kuntien kustannusosuuksista muodostuvan arvonlisäveron määrä on n. 1,3 milj euroa. Olennaisen tärkeää on, että arvonlisävero ei jää kanavahankkeen eli yhtiön kustannukseksi, vaan että yhtiö voi vähentää sen. Jotta yhtiö voi vähentää arvonlisäveron osuuden, tulee yhtiön toiminnan olla arvonlisäverollista. Tämä puolestaan edellyttää, että yhtiön voidaan osoittaa harjoittavan paitsi toimintaa, jossa on kysymys kanavan rakennuttamisesta, operoinnista/operoinnin järjestämisestä ja ylläpidosta, merkittävästi myös varsinaista liiketoimintaa, jossa yhtiö tarjoaisi muun muassa satama- ja muita palveluita kanavan käyttäjille sekä muita matkailua ja vesiliikennettä tukevia palveluja. Tämän yhtiön varsinaisen liiketoiminnan osuuden arvioinnissa on jouduttu toteamaan, että sitä ei yhtiöllä juurikaan olisi, eikä yhtiölle ole näin ollen mahdollisuutta saada arvonlisäverollista statusta. Yhtiön ei siten todennäköisesti olisi mahdollista vähentää kanavan rakentamiskustannusten arvonlisäveroa, vaan kanavahankkeen kustannukset, eli kuntien rahoitettavat kustannukset kasvaisivat arvonlisäveron osuudella eli 1,3 milj. eurolla.

Yhtiön perustamiseen ja investointeihin tarkoitettu kuntien rahoitus sisältää tiettyä riskiä kielletystä valtiontuesta, mikäli yhtiö tarjoaisi palveluita markkinoilla, eikä yhtiön toiminnan tarkoitus olisi ainoastaan kanavan toteuttaminen. Arvonlisäveronäkökulma edellyttää edellä kerrotusti, että yhtiöllä tulisi olla merkittävästi sellaista varsinaista liiketoimintaa, jota yhtiö harjoittaa markkinoilla ja valtiontukinäkökulma puolestaan edellyttää, että tällaista toimintaa ei juurikaan olisi.

Edellä kuvatussa asiantilassa osakeyhtiömuodon edelleen valmistelemista kanavan toteuttamisen hallinnolliseksi muodoksi ei voida pitää enää tarkoituksenmukaisena.

Tarkoituksenmukainen kanavan toteuttamismuoto

Tarkoituksenmukaisin malli kanavan toteuttamisessa on kuntavetoinen malli. Tämä tarkoittaa sitä, että Taipalsaaren kunta rakentaa kanavan omistukseensa eli omaan taseeseensa ja että Lappeenranta sekä muut kunnat rahoittavat Taipalsaaren investointia rahoitusosuuksina aiempien päätöstensä mukaisilla euromäärillä. Vastaava kuntavetoinen malli on ollut käytössä myös esimerkiksi Kimolan kanavan toteuttamisessa.

Taipalsaaren kunnan taseeseen tulee kuntien bruttorahoitusosuus arviolta 5,21 miljoonaa euroa menopuolella ilman valtion investointiavustuksia (arvioituna valtio, ELY, MMM yhteensä 10 290 000 euroa) ja tulopuolella 2,605 miljoonaa euroa rahoitustulona muilta kunnilta. Nettovaikutus 2,605 miljoonaa euroa, josta on jo talousarvioon varattu 2 500 000 euroa. Edellä oleviin lukuihin sisältyvä osakepääomaosuus, yhteensä 500 000 euroa (250 000 euroa/kunta), käytetään suunnittelukustannuksiin.

Lappeenrannan kaupungin osalta toteuttamismuoto tarkoittaa, että kaupunki maksaa investoinnin rahoitusosuutena Taipalsaaren kunnalle Kutilan Kanava Oy:n perustamiseen ja investointiohjelmaan varatut määrärahat kuntien tarkemmin sopiman aikataulun mukaisesti.

Jatkovalmistelun aikana tarkennetaan, miten muilta kunnilta uupumaan jäävät rahoitusosuudet vaikuttavat kokonaisrahoituksen tarpeeseen ja voidaanko elvytys- ja muun ulkopuolisen rahoituksen osuutta lisätä.

Suunnittelukustannusten on arvioitu olevan yhteensä 872 000 euroa. Näihin kustannuksiin on alustavasti luvattu ELY-keskukselta 200 000 euroa (silta- ja tiesuunnittelu), Maa- ja metsätalousministeriöltä 70 000 euroa Kopinsalmen pumppaamoon, sekä kanavan yleissuunnitteluun ja luvitukseen 20 000 euroa. Nämä ovat ns. vastinrahaa eli tarvitaan saman verran kunnan omarahoitusta. Suunnittelutyön käynnistämisestä ja valtion rahoituksen osoittamisesta sopivat Taipalsaaren kunta ja Kaakkois-Suomen ELY-keskus yhdessä. Nämä vastinrahat katetaan edellä kuvatuista määräraharavauksista.

Tässä asian valmisteluvaiheessa on tarvetta periaatteellisesti päättää kanavahankkeen eteenpäin viemisestä edellä mainitulla kuntavetoisella mallilla. Kuntavetoisessa mallissa tulee kuntien välillä sopia muun muassa hankkeen toteutuksesta, yhteistyöstä ja rahoitusjärjestelyistä. Sopimusluonnos tuodaan toimielinkäsittelyyn erikseen, heti sen valmistuttua. Samalla toimielinkäsittelyyn tuodaan myös mahdolliset talousarviomuutokset. Asiakokonaisuus saatetaan siinä vaiheessa myös kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Lappeenrannan kaupunginhallitus käsittelee asiaa kokouksessaan 15.2.2021.

Kj

Kunnanhallitus päättää, että Kutilan kanava -hankkeen valmistelua jatketaan edellä esittelytekstissä kuvatun kuntavetoisen mallin mukaisesti niin, että kanava toteutettaisiin Taipalsaaren kunnan omistukseen ja taseeseen. Kunnan kokonaiskustannukset hankkeessa pysyvät kunnanvaltuustossa 7.10.2020 § 39 päätetyn suuruisina. Osakepääomaan varattua rahoitusta voidaan osoittaa kanavan suunnittelukustannuksiin.

Sopimus, jolla sovitaan muun muassa hankkeen toteutuksesta, yhteistyöstä ja rahoitusjärjestelyistä, tuodaan erikseen kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Asiakokonaisuus saatetaan siinä vaiheessa myös kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Taipalsaaren kunnanhallitus valtuuttaa kunnanjohtajan sopimaan suunnittelutyön käynnistämisestä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Kj:n muutettu esitys kokouksessa

Kunnanhallitus päättää esittää kunnanvaltuustolle, että Kutilan kanava -hankkeen valmistelua jatketaan edellä esittelytekstissä kuvatun kuntavetoisen mallin mukaisesti niin, että kanava toteutettaisiin Taipalsaaren kunnan omistukseen ja taseeseen. Kunnan kokonaiskustannukset hankkeessa pysyvät kunnanvaltuustossa 7.10.2020 § 39 päätetyn suuruisina. Osakepääomaan varattua rahoitusta voidaan osoittaa kanavan suunnittelukustannuksiin.

Sopimus, jolla sovitaan muun muassa hankkeen toteutuksesta, yhteistyöstä ja rahoitusjärjestelyistä, tuodaan erikseen kunnanhallituksen

käsiteltäväksi. Asiakokonaisuus saatetaan siinä vaiheessa myös kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Taipalsaaren kunnanhallitus valtuuttaa kunnanjohtajan kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen sopimaan suunnittelutyön käynnistämisestä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Kh

Hyväksyttiin.

Kv 24.02.2021 § 4

Kh

Kutilan kanava -hankkeen valmistelua jatketaan edellä esittelytekstissä kuvatun kuntavetoisen mallin mukaisesti niin, että kanava toteutettaisiin Taipalsaaren kunnan omistukseen ja taseeseen. Kunnan kokonaiskustannukset hankkeessa pysyvät kunnanvaltuustossa 7.10.2020 § 39 päätetyn suuruisina. Osakepääomaan varattua rahoitusta voidaan osoittaa kanavan suunnittelukustannuksiin.

Sopimus, jolla sovitaan muun muassa hankkeen toteutuksesta, yhteistyöstä ja rahoitusjärjestelyistä, tuodaan erikseen kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Asiakokonaisuus saatetaan siinä vaiheessa myös kunnanvaltuuston käsiteltäväksi.

Taipalsaaren kunnanhallitus valtuuttaa kunnanjohtajan kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen sopimaan suunnittelutyön käynnistämisestä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Kv

Kokoomuksen valtuustoryhmä likko B. Voipion esittämänä ehdotti kunnanjohtajan esittelyn jälkeen muutosesityksen (päätosehdotus):

Kutilan kanava -hankkeen valmistelua jatketaan edellä esittelytekstissä kuvatun kuntavetoisen mallin mukaisesti niin, että kanava toteutettaisiin Taipalsaaren kunnan omistukseen ja taseeseen. Kunnan kokonaiskustannukset hankkeessa pysyvät kunnanvaltuustossa 7.10.2020 § 39 päätetyn suuruisina. Osakepääomaan varattua rahoitusta voidaan osoittaa kanavan suunnittelukustannuksiin.

Sopimus, jolla sovitaan muun muassa hankkeen toteutuksesta, yhteistyöstä ja rahoitusjärjestelyistä, tuodaan erikseen kunnanhallituksen käsiteltäväksi. Asiakokonaisuus saatetaan siinä vaiheessa myös kunnanvaltuuston tiedoksi.

Taipalsaaren kunnanhallitus valtuuttaa kunnanjohtajan kunnanvaltuuston päätöksen jälkeen sopimaan suunnittelutyön käynnistämisestä Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen ja maa- ja metsätalousministeriön kanssa.

Sanna Kolhonen esitti puheenvuorossaan hankkeen toteuttamisen jatkamista ja muistutti hankkeen parantavan Pien-Saimaan veden

laatua.

Maiju Alve ehdotti, että asia palautetaan uudelleen valmisteltavaksi. Kukaan ei kannattanut Alveen ehdotusta.

Mari Hulkkonen esitti Taipalsaari-liike valtuustoryhmän puolesta puheenvuorossaan toivomusponnen, että Taipalsaaren ja Lappeenrannan väliseen sopimukseen on sisällytettävä sitoumus tasaosuus -periaatteen noudattamisesta mahdollisten kustannusarvion ylittävien investointi- ja käyttökustannuksien osalta, ja että hankesuunnitelmaan sisältyvistä pumppaamoihin liittyvistä velvoitteista kuntaosapuoli ei voi myöskään luopua irtisanoutumalla sopimuksesta.

Kokous keskeytettiin klo 18.51 - 19.04 neuvottelutauon ajaksi.

Puheenjohtaja totesi, että koska ei ole pyydetty lisää puheenvuoroja, keskustelu on päätynyt.

Puheenjohtaja totesi, että koska asiassa on tehty kunnanhallituksen pohjaehdotuksesta poikkeava kannatettu ehdotus (Kokoomuksen valtuustoryhmä/Voipio), asiasta on äänestettävä.

Puheenjohtaja esitti äänestettäväksi siten, että ne, jotka kannattavat kunnanhallituksen pohjaesitystä, äänestävät JAA ja että ne, jotka kannattavat Kokoomuksen valtuustoryhmän (Voipio) esitystä äänestävät EI. Äänestys suoritetaan nimenhuutoäänestyksenä. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Suoritettussa äänestyksessä annettiin 2 JAA-ääntä (Alve, Kankkunen) ja 21 EI-ääntä ja yksi tyhjä ääni (Niiva).

Puheenjohtaja totesi äänestystuloksen perusteella, että kunnanvaltuusto on hyväksynyt Kokoomuksen valtuustoryhmän (Voipio) esityksen.

Maiju Alve pyysi kirjaamaan pöytäkirjaan eriävän mielipiteensä Kokoomuksen valtuustoryhmän esityksestä ja siihen liittyvästä kunnanvaltuuston päätöksestä.

Kunnanvaltuusto hyväksyi Taipalsaari-liikkeen (Hulkkonen) toivomusponnen yksimielisesti kirjattavaksi pöytäkirjaan.

Pöytäkirjamerkintä: Toivomusponsi Taipalsaari-liikkeen valtuustoryhmä / Mari Hulkkonen: " - - Taipalsaaren kunta huolehtii siitä, että kunnanhallitukselle myöhemmin hyväksyttäväksi ja kunnanvaltuustolle tiedoksi tuotavaan sopimukseen sisällytetään sitoumus siitä, että sopimuksen osapuolet (Lappeenranta ja Taipalsaari) vastaavat mahdollisista kustannusarvion ylittävistä kuntaosuuksista sekä kanavan ja pumppaamojen aiheuttamista käyttö-, ylläpito- ja korjauskustannuksista samassa suhteessa kuin hankkeen alkuperäisessä kustannusarviossa (oy-mallissa) on määritetty eli tasaosuuksin ja että hankkeeseen liittyvistä pumppaamoista ei luovuta."

Kunnanvaltuutettu Taisto Pitkänen jääväsi itsensä pykälän käsittelyyn

ajaksi, eikä osallistunut asian käsittelyyn. Pitkänen merkittiin pöytäkirjaan poissaolevaksi asian osalta.

Kunnanvaltuutettu Lasse Kähärä liittyi kokoukseen neuvottelutauon jälkeen.

Kh 19.06.2023 § 128
108/13.01/2023

Valmistelija

Kari Kuuramaa, kunnanjohtaja
p. 040 141 7758
kari.kuuramaa@taipalsaari.fi

Valtion rahoituksen varmistuttua Kutilan kanavahankkeelle, on suunnittelun jatkamiseksi ja kanavan toteuttamiseksi valmisteltu toteuttamissopimusta, joka kattaa siis suunnittelun saattamisen loppuun ja varsinaisen kanavan toteuttamisen. Toteuttamissopimuksen osapuolina ovat Lappeenrannan kaupunki, Taipalsaaren kunta ja Kaakkois-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus.

Yhteistoimintasopimuksen mukaan toteuttamissopimuksella tulee sopia muun muassa seuraavista asioista:

- hankkeen toteuttamiseen sitoutuminen
- kuvaus hankkeesta
 - hankkeen sisältö
 - lisä- ja muutostyöt
- kuvaus hankkeen toteuttamisesta
 - hankkeen toteutustapa ja aikataulu
 - toteutusvaiheen projektiorganisaatio
- hankkeen rahoittaminen
 - toteutuskustannukset
 - käyttö- ja ylläpitokustannukset
 - kustannusten rahoittaminen
- muut hankkeen toteutusvaiheen kannalta tarpeelliset sopimusehdot.

Toteuttamissopimuksen mukaisesti Kutilan kanavahanke käsittää seuraavat kokonaisuudet:

- Kutilan kanavan ja vesiväylän ruoppaus sekä Käkeläntaipaleen virtausaukon ja sillan rakentaminen
- Pumppaamojen rakentaminen
- Kutilan kanavan ylittävän sillan rakentaminen tiemuutoksineen
- Hankkeesta johtuvat toimenpiteet kolmansien osapuolten omaisuudelle (esimerkiksi sähköjohtojen siirrot tai korotukset).

Sopimuksessa sovitaan mm. aikataulusta, rahoitusosuuksista ja mahdollisten ylittävien kustannusten jaosta seuraavaa:

”Suuntaa antavan aikataulutavoitteen mukaan hanketta koskeva suunnittelu ajoittuu vuosiin 2023–2024. Alustavasti osapuolet toteavat tavoitteena olevan, että hankkeen varsinainen toteutus tapahtuu pääosin vuosina 2025–2026. Osapuolet katsovat todennäköiseksi ja tavoiteltavaksi, että hanke valmistuu kokonaisuudessaan vuoden 2027 aikana.

Hankkeen toteutuskustannusten arvioidaan olevan 17 500 000 euroa (alv 0 %). Taipalsaaren ja Lappeenrannan rahoitusosuus hankkeesta on yhteensä 4 950 000 ja valtion rahoitusosuus on 12 500 000. Lisäksi Puumalan kunta on osoittanut toteutuskustannuksiin 50 000 euroa (alv 0 %).

Valtion maksettavaksi tulevien toteutuskustannusten enimmäismäärä on valtion talousarviossa myönnetty määräraha 12 500 000 euroa (alv 0 %).

Taipalsaaren ja Lappeenrannan arvioitu rahoitusosuus hankkeesta on yhteensä 4 950 000 euroa (alv 0 %). Taipalsaaren ja Lappeenrannan rahoitusosuudet ovat seuraavat:

Taipalsaari	2 475 000 euroa
Lappeenranta	2 475 000 euroa
Yhteensä	4 950 000 euroa

Kunnat ovat käyttäneet 1.6.2023 mennessä suunnitteluun 162 000 €/kunta eli yhteensä 324 000 €.

Hanke toteutetaan kustannusarvion puitteissa. Mikäli kustannusarvio ylittyy, Taipalsaari ja Lappeenranta vastaavat ylittävistä kustannuksista tasasuuruisin määrin. Taipalsaaren ja Lappeenrannan kustannukset voivat kasvaa ainoastaan siten, että niiden talousarvioihin saadaan tarvittavat lisämäärärahat. Puumala ei vastaa miltään osin mahdollisista kustannusarvion ylittymisestä aiheutuvista lisäkustannuksista. Valtion rahoituksen määrän lisääminen edellyttää osapuolten välisiä neuvotteluja sekä valtion talousarvioon otettavaa lisämäärärahaa. ELY-keskus ei vastaa miltään osalta hankkeen kustannuksista, poikkeuksena ks. kohta 8.2.”

Sopimuksella sovitaan lisäksi hankkeen toteuttajaorganisaatioista (ohjaus- ja projektiryhmä), sekä rakennuttajakonsultoinnista ja avainhenkilöiden nimeämisestä.

Lisäksi sopimuksella sovitaan omistussuhteista, sekä kunnossapidosta ja käyttökustannuksista hankkeen toteutuksen jälkeen. Käyttökustannukset jakautuvat Taipalsaaren ja Lappeenrannan välillä näiden rahoitusosuuksien mukaisessa suhteessa.

Esittelijä Kunnanjohtaja Kari Kuuramaa

Päätösehdotus Taipalsaaren kunnanhallitus hyväksyy omalta osaltaan Kutilan kanavahankkeen toteuttamisopimuksen liitteen mukaisena ja vie sopimuksen kunnanvaltuustolle tiedoksi.

Päätös Hyväksyttiin päätösehdotuksen mukaisesti. Lisäksi kunnanhallitus päätti, että yhteistoimintasopimus lisätään pöytäkirjan liitteeksi. Ja, että sopimuksen allekirjoittaja voi tehdä sopimusluonnokseen teknisiä ja vähämerkityksisiä muutoksia.